

Huisvestingsvisie

Bibliotheek Utrecht 2026-2040

De Bibliotheek Utrecht
December 2025

Voorwoord

Bibliotheken: dorpspleinen van de stad

Iedereen is welkom in de bibliotheek. Onze bibliotheken zijn open, laagdrempelige plekken waar je je thuis voelt én verrast wordt. Je kunt er tot rust komen, je concentreren, inzichten opdoen en oude bekenden of nieuwe mensen ontmoeten. Het zijn veilige, schone en toegankelijke plekken. Waar je mag delen, leren en simpelweg mag zijn. Een plek dichtbij, van en voor alle Utrechters.

Onze bibliotheken zijn publieke ruimten voor een verbonden en inclusieve gemeenschap. Ze zijn een toegangspoort tot informatie, educatie en ontwikkeling. Niet als op zichzelf staand gebouw, maar als onderdeel van de fysieke en sociale infrastructuur van buurt, wijk en stad. Bibliotheken bevorderen gelijke kansen, burgerschap en veerkracht. Ze weerspiegelen de waarde die we hechten aan de gemeenschap en haar ontwikkeling.

Onze bibliotheken vervullen daarom meerdere functies tegelijk. Ze zijn ontmoetingsplek, leeromgeving, werkplek, inspiratiebron, vraagbaak, verblijfsruimte en meer. Ze bieden ruimte aan activiteiten, stilte en gesprek. Onze bibliotheken zijn de overdekte dorpspleinen van de stad: laagdrempelig, levendig en van iedereen. Het zijn basisvoorzieningen waar iedereen binnen kan lopen, met praktische faciliteiten als gratis wifi, toiletten en zitplekken. Maar bovenal is de bibliotheek ingebed in de gemeenschap en de stad. Wij delen onze collectie, diensten, programma en faciliteiten met Utrecht. En wij nodigen Utrechters actief uit om hun ideeën, perspectieven en ervaringen met elkaar en met ons te delen.

Onze bibliotheekvestigingen zijn de knooppunten waar al deze waarden en functies samenkomen. Niet als losse onderdelen, maar als verweven kwaliteiten die elkaar versterken. Dit vraagt om bibliotheken die niet alleen functioneel en praktisch zijn, maar die bewust betekenisvol zijn ontworpen: een plek die je begrijpt, voelt en uitnodigt tot gebruik.

De Bibliotheek Utrecht is een van de oudste van Nederland, opgericht in 1892. Sindsdien groeide, met de stad mee, een netwerk van vestigingen. Het is nu 2026. Deze Huisvestingsvisie loopt tot 2040. We voorzien een aantal ontwikkelingen in onze maatschappij, die belang van de bibliotheekgebouwen blijven benadrukken. Alle Utrechters hebben hier, ongeacht hun leeftijd, achtergrond of leefsituatie, mee te maken. Ten eerste: de complexiteit van de samenleving blijft toenemen, en daarmee de behoefte aan een leven lang ontwikkelen en aan ondersteuning en begeleiding bij het omgaan met een digitale en complexe wereld. Ten tweede: sociale connecties staan onder druk, dit leidt tot de behoefte aan dichterbij elkaar, de gemeenschap en de stad komen. Het aanbod van de bibliotheek wordt steeds meer hybride, maar dat zal niets afdoen aan het blijvende belang van fysieke plekken.

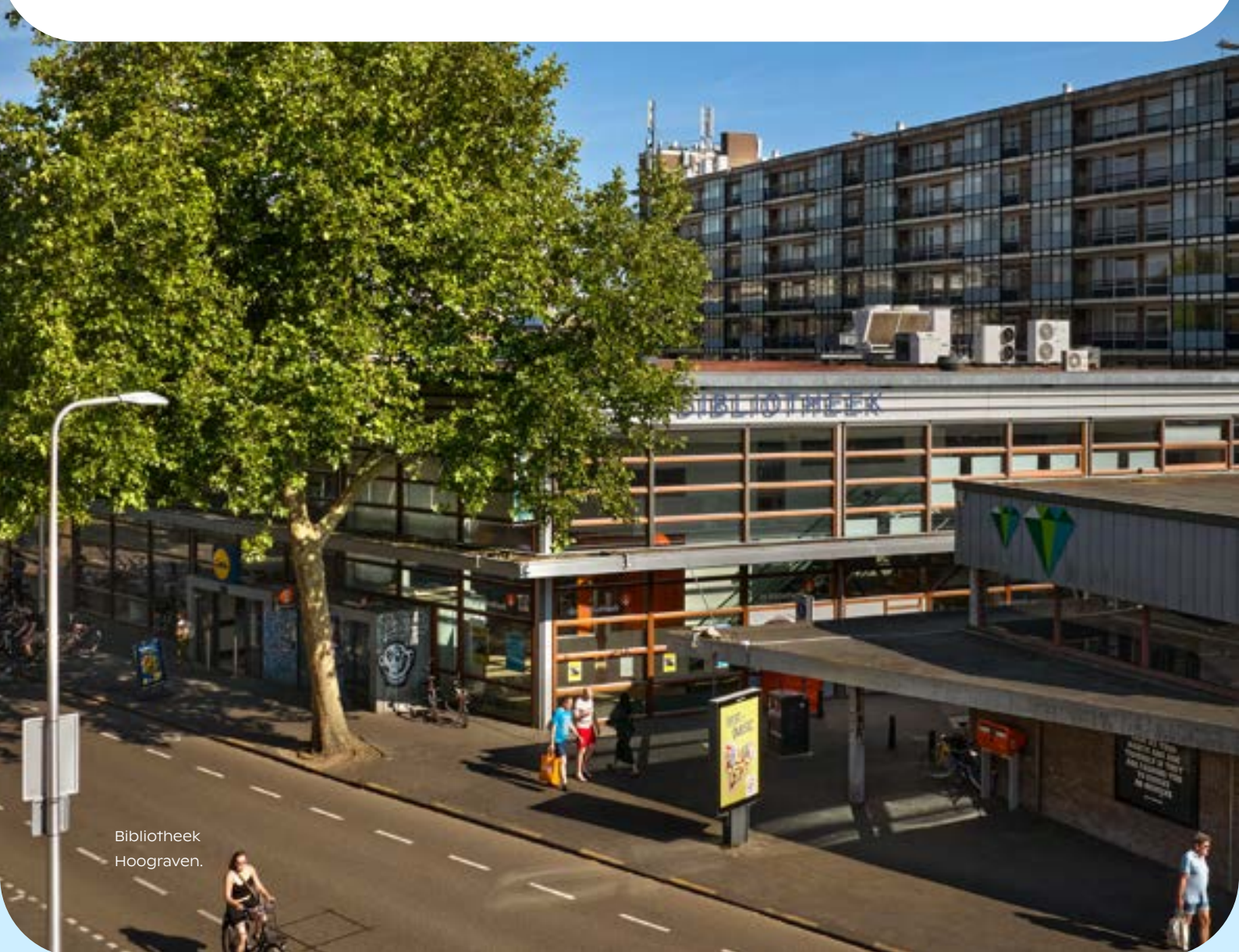
De gemeente Utrecht heeft altijd geïnvesteerd in de ontwikkeling van de bibliotheek en haar vestigingen. Met deze visie geven we aan wat er de komende jaren nodig is om als bibliotheek onze maatschappelijke rol goed te kunnen blijven spelen in een snel groeiende stad en daar te investeren waar we het grootste verschil kunnen maken. Dit huisvestingsplan helpt ons en de gemeente om bestaande bibliotheken optimaal te laten functioneren, mee te groeien met de stad en zo ook van betekenis te zijn voor nieuwe Utrechters.

Deirdre Carasso
Directeur-bestuurder Bibliotheek Utrecht

Inhoud

Inleiding	4
Ontwikkelingen huisvesting 2020-2025	6
Huidig aanbod bibliotheken en bezoekersaantallen	7
Afwegingskader met gebiedsgericht maatwerk per bibliotheek	9
Groei van de stad	12
10-minuten stad	13
Gebruikerscijfers bibliotheek	15
Scheidslijnenmonitor	16
Doorvertaling naar locaties	17
Conclusies doelstellingen huisvestingsvisie 2025-2040	25
Financiële paragraaf (prijspeil 2025)	27
Vervolg en uitvoerings-agenda in 2026	28
Bijlagen	29
Bijlage 1 Gesprekspartners	29
Bijlage 2 Belangrijkste bronnen	30

Bibliotheek
Hoograven.

Inleiding

De bibliotheek is een basisvoorziening voor iedereen; laagdrempelig, dichtbij en voor iedereen toegankelijk. Een neutrale plek en third place waar bewoners gemakkelijk naar binnen lopen en graag verblijven. Steeds meer Utrechters die geen lid zijn maken gebruik van de bibliotheek. In 2024 werd de Bibliotheek Utrecht 2,25 miljoen keer bezocht. De taken van de bibliotheek verbreden en de bibliotheek heeft een stevige rol in de sociale, educatieve en culturele basis van de stad.

De Bibliotheek Utrecht heeft een missie: "In de Bibliotheek Utrecht krijgen alle Utrechters de kans om het beste in zichzelf en elkaar naar boven te brengen, grip te krijgen op de complexe samenleving en deel uit te maken van de gemeenschap." Dagelijks proberen we die opdracht te verwezenlijken door te werken aan onze vier impactdoelen: Utrechters doen digitaal mee; Utrechters lezen en schrijven; Utrechters zetten zich in voor hun gemeenschap; en Utrechters ontmoeten elkaar. En dat doen we in 12 wijkbibliotheken, op meer dan 50 scholen, aan huis en in onze pop-up bibliotheken. Honderden partners en duizenden Utrechters werken daar met ons aan mee en gebruiken de bibliotheken als een platform voor een sterkere stad en gemeenschap.

Utrecht groeit naar verwachting van ruim 377.000 inwoners in 2025 naar circa 470.000 inwoners in 2040. Het is belangrijk om in de juiste balans mee te groeien met de groei en ontwikkeling van Utrecht. We zien dat er steeds meer behoefte is aan maatschappelijke ruimte / ontmoetingsplekken in de stad. Het is ook steeds belangrijker om aan de leefbaarheid en sociale cohesie te werken, de kloof tussen verschillende groepen bewoners wordt steeds groter. We ervaren dagelijks het belang van de nieuwe taken zoals de Bibliotheek op School en het Informatiepunt Digitale Overheid. Daarnaast blijft de aandacht voor (digitale) laaggeletterdheid en leesvaardigheid onverminderd groot. Met de groei van de stad en alle maatschappelijke ontwikkelingen groeit ook de vraag naar voorzieningen zoals de bibliotheek.

In de gemeentelijke 'Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034' is de waarde van de bibliotheek in het voorwoord als volgt omschreven: "De bibliotheek is de enige plek in de stad waar dagelijks duizenden bezoekers komen om te lenen, lezen, leren, kennis te delen en te reflecteren. Een plek die een onmisbare, verbindende rol speelt bij de aanpak van laaggeletterdheid, onderwijsachterstanden en eenzaamheid. Waar je naartoe kan om geholpen te worden met vragen over tal van onderwerpen, waar je gratis een boek of de krant kunt lezen en - als je dat (nog) niet kunt - waar je taalles kunt volgen. Waar je je kunt terugtrekken om te studeren, maar waar je ook juist mensen kunt ontmoeten of een debat bijwonen. In de bibliotheek is iedereen welkom en veel mensen weten de bibliotheek te vinden. Het is een plek waar mensen samen kunnen leven."

Voor het Rijk is het belangrijk dat iedereen binnen een redelijke afstand toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek om zo een leven lang te kunnen blijven ontwikkelen en om laaggeletterdheid te kunnen bestrijden. Daarom wijzigt het Rijk de Bibliotheekwet (Wsob) en komt er een zorgplicht voor gemeenten en provincies per 2027.

In de Bibliotheekwet zijn de volgende vijf wettelijke, maatschappelijke taken opgenomen:

- Kennis en informatie beschikbaar stellen;
- Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie;
- Stimuleren om te lezen;
- Ontmoeting en debatten organiseren;
- Mensen laten kennismaken met kunst en cultuur.

De afgelopen jaren hebben de Gemeente Utrecht en de Bibliotheek Utrecht samen gewerkt aan beleid dat richting geeft aan de koers van de bibliotheek. In de "Beleidsnota bibliotheek 2024 – 2034" geeft de gemeente de volgende vijf doelstellingen mee:

1. Een bibliotheek van de wijk;
2. Optimaal bereik in de stad;
3. Toegankelijkheid als uitgangspunt voor gelijke kansen voor alle Utrechters;
4. Een toekomstgerichte en vooruitstrevende maatschappelijke voorziening;
5. Versterken en vergroten van de samenwerking.

De bibliotheek is na het opstellen van het beleid opgenomen in de barcode van de "Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040". Daarnaast zijn de normen voor de bibliotheek opgenomen in de update voor het "Koersdocument leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen". Onderdeel van de "Beleidsnota bibliotheek 2024-2034" is de vraag aan de Bibliotheek Utrecht om aan te geven

hoe ingezet wordt op een zo optimaal bereik en welke typen bibliotheken waar in de stad passen. In "De Bieb deelt de toekomst - Beleidsplan Bibliotheek 2025-2028" is dan ook opgenomen dat we een huisvestingsvisie maken. Dit doen we in goed overleg en nauwe afstemming met de gemeente. Deze visie is hiervan de uitwerking.

Goede huisvesting is een basisvoorwaarde voor het laagdrempelig kunnen bereiken van bewoners en het kunnen bieden van een goed aanbod aan faciliteiten en activiteiten dat aansluit bij de wensen en behoeften in de wijk. De maatschappelijke waarde van de bibliotheek binnen de sociale basis wordt steeds sterker door de verbreding van het aanbod de laatste jaren.

Wanneer niet blijvend geïnvesteerd wordt in huisvesting kan de bibliotheek steeds minder voldoen aan de taakstelling van de Wsob en raken de de zorgplicht van de gemeente en de doelstellingen uit de gemeentelijke beleidsnota uit zicht. Vanwege de groei van de stad naar 470.000 inwoners in 2040 betekent stilstand achteruitgang. Met deze huisvestingsvisie brengen we in kaart wat nodig is om de bibliotheek als laagdrempelige en neutrale basisvoorziening op niveau te houden en beter uit te nutten en om daar te kunnen investeren waar de maatschappelijke meerwaarde van de bibliotheek het grootst is.

Deze huisvestingsvisie heeft daarom twee doelstellingen:

1. Goed verzorgingsbereik voor heel Utrecht zonder witte vlekken - een bibliotheek voor iedereen binnen 10 minuten.
2. Het interieur en exterieur van alle bibliotheken op orde - alle bibliotheken moeten hun beste zelf zijn en blijven (zichtbaar, aantrekkelijk, toegankelijk, ZelfBieb)

In deze huisvestingsvisie gaat het om het aanbod aan bibliotheken. De Bibliotheken op School zijn hierbij niet meegenomen omdat deze niet publiek toegankelijk zijn. Met de huisvestingsvisie wordt aangesloten bij de visie en koers voor de stad in de "Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040" en de "Sociale Visie Utrecht 2040". De visie is opgesteld na een gespreksronde binnen de gemeente Utrecht (zie bijlage 1). Daarnaast is aansluiting gezocht bij de ontwikkelingen op het vlak van onder andere het gebruik van de bibliotheken, de groei van de bevolking per wijk en de scheidslijnenmonitor (zie bijlage 2 voor de diverse bronnen).

Ontwikkelingen huisvesting 2020-2025

In de periode 2020-2025 hebben de gemeente Utrecht en de Bibliotheek Utrecht niet stilgestaan als het gaat om huisvesting. De zgn. SPUK-subsidie van de Rijksoverheid was hierbij een belangrijke katalysator in de jaren 2024-2025 voor Overvecht, Hoograven, Leidsche Rijn Centrum en Kanaleneiland.

In 2020 is de bibliotheek Neude open gegaan. Momenteel wordt gewerkt aan het verder verbeteren van de uitstraling, toegankelijkheid en praktische functionaliteit. Zo is het Huis van Actief Burgerschap geopend en in 2025 volgt het Oefenplein. In 2021 is de inrichting van de vestiging Overvecht geheel vernieuwd. In 2024 gebeurde dat in Vleuterweide en in 2025 in Vleuten.

In 2024 is de jeugdbibliotheek Waterwin gesloten. Deze sluiting heeft plaatsgevonden in samenspraak met de gemeente, mede naar aanleiding van de onderzoeken van AEF en de analyse van gebruik. De collectie is beschikbaar gebleven in de wijk bij scholen en kinderopvang. Voor de overige bibliotheken is geconcludeerd dat ze van blijvende waarde zijn voor de stad.

In het najaar van 2025 werden de vestigingen Kanaleneiland en Leidsche Rijn Centrum een ZelfBieb. Een groep leden heeft hiermee 's avonds zelfstandig toegang tot de bibliotheek. Het bibliotheekpasje is de sleutel om de bibliotheek te gebruiken. Voor Lunetten is gewerkt aan de vernieuwingsplannen voor de Musketon en voor Hoograven aan de verhuizing naar de Kop van Smaragd. De gemeente heeft de bibliotheek opgenomen in het Cultuurgebouw in het Masterplan Overvecht Centrum.

Wethouder Eerenberg
tijdens de opening van
de ZelfBieb in Bibliotheek
Kanaleneiland.

Huidig aanbod bibliotheken en bezoekersaantallen

De Bibliotheek Utrecht heeft verschillende typen bibliotheken. In de 'Beleidsnota Bibliotheken 2024-2034' is de volgende typologie opgenomen:

Type	Doelgroep	Soort aanbod	Plek	Profiel
Bibliotheek met centrumfunctie	Mensen vanuit de hele stad, omliggende gemeenten, bezoekers vanuit het land en zelfs toeristen en dagjesmensen.	Grootstedelijk aanbod met uitgebreid cultureel programma. Een vestiging met landelijke uitstraling.	Centraal in de stad.	Hotspot, grootstedelijk, cultureel, vindplaats, informatiepunt, community library.
Wijkbibliotheek	Inwoners, partners en buurtorganisaties uit de wijk.	Op de wijk en buurt afgestemd aanbod, vraaggestuurd.	Centraal in de wijk, dichtbij of in huis met andere maatschappelijke voorzieningen.	Community library, ontmoetingsplek.
Bibliotheek op School	Scholieren, ouders/ verzorgers van leerlingen, onderwijsprofessionals.	Concept waarbij scholen beschikken over een gevarieerde collectie om leesbevordering aan te wakkeren.	In een school.	Gericht op leesplezier, lees- en schrijfvaardigheid en het bevorderen van mediawijsheid.

Daarnaast heeft de bibliotheek ook nog een BosBieb in Landhuis Oud Amelisweerd, aanbod in het House of Hiphop en een BedBieb in het Maxima Kinderziekenhuis.

De Bibliotheken Leidsche Rijn Centrum, Vleuterweide, Overvecht, Oog in Al, Lunetten en De Meern zijn gehuisvest in een multifunctionele accommodatie.

In 2025 heeft Utrecht 51 Bibliotheken op School (Kinderopvang, Primair en Voortgezet Onderwijs) en in 2026 groeit dit naar 58 scholen. Utrechtse scholen en de bibliotheek hebben de handen ineengeslagen om te werken aan de (digitale) geletterdheid van jongeren en kinderen. Elke Bibliotheek op School maakt een plan van aanpak hoe ze leerlingen betere lezers maken, krijgt een goedgevulde schoolbibliotheek en krijgt wekelijks ondersteuning van een leesmediaconsulent.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de bezoekersaantallen van de vestigingen aangegeven.

Tabel 1: Ontwikkeling bezoekersaantallen Bibliotheek Utrecht			
Vestigingen	2018	2024	Groei/Krimp (% 2018-2024)
Neude	437.923	1.270.650	290%
Leidsche Rijn Centrum	51.140	294.491	576%
Overvecht	106.953	130.620	122%
Vleuterweide*	150.956	101.174*	67%
Oog in Al	84.777	89.987	106%
Hoograven	72.924	75.205	103%
Kanaleneiland	71.279	72.305	101%
Zuilen	60.083	69.447	116%
Tuinwijk	48.192	51.266	106%
De Meern	42.297	42.854	101%
Lunetten	35.443	26.522	75%
Vleuten*	30.120	23.532*	78%
Totaal	1.225.063	2.248.053	184%

* Vleuterweide en Vleuten waren meerdere maanden gesloten vanwege de verbouwing, vandaar dat bezoekersaantallen hier gedaald zijn.

Naast de bezoekersaantallen gaat het ook om de faciliteiten en activiteiten/programmering. Het aanbod maakt het verschil in de aantrekkelijkheid, kwaliteit en toegevoegde waarde. Bij de programmering focust de Bibliotheek Utrecht op Neude, Kanaleneiland, Overvecht en Leidsche Rijn Centrum als kernvestigingen. In de andere vestigingen wordt incidenteel programma gemaakt.

De Bibliotheek Neude is met bijna 1,3 miljoen bezoekers één van de drukstbezochte publieke locaties van Utrecht. Ook verschillende andere locaties hebben hoge bezoekersaantallen. De cijfers laten zien dat het belangrijk is om te blijven investeren in locaties. In de vestiging Lunetten is al lange tijd niet meer geïnvesteerd in afwachting van de verbouwing van de Musketon. Hierbij valt duidelijk te zien dat de afgelopen periode de bezoekersaantallen teruglopen. Als we kijken naar de bezoekersaantallen tot nu toe in 2025 dan trekt Lunetten minder bezoekers dan Vleuten terwijl de vestiging in Lunetten een omvang heeft van 1.100 m² en de vestiging in Vleuten met een metrage van 177 m² de kleinste bibliotheek is. Het omgekeerde is ook zichtbaar in de cijfers. Voor Overvecht geldt dat de bezoekersaantallen duidelijk zijn gestegen sinds de verbouwingen.

Afwegingskader

met gebiedsgericht maatwerk per bibliotheek

Om aan te sluiten op de visie en koers van Utrecht is een afwegingskader gemaakt waarmee gekeken wordt naar het bereik van de bibliotheken in Utrecht. In het afwegingskader is een onderscheid gemaakt tussen normen en beleidsmatige afwegingen.

Het afwegingskader borduurt voort op de volgende beleidsdocumenten:

- Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040
- Sociale Visie Utrecht 2040
- Utrecht Monitor special 2025: Scheidslijnen in Utrecht
- De nieuwe Bibliotheekwet (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen)
- Beleidsnota bibliotheek 2024-2034
- De Bieb deelt de toekomst - Beleidsplan Bibliotheek 2025-2028
- Bibliotheekconvenant 2024-2027
- Koersdocument leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen (en de update hiervan)
- Beleidsnota Vastgoed
- Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector

In de "Beleidsnota bibliotheek 2024-2034" is aangegeven dat de bibliotheekfunctie conform de "Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040" voor iedereen binnen 10 minuten bereikbaar moet zijn – lopend, per fiets of met het OV. Daarnaast vraagt de groei van Utrecht om één bibliotheekvesting voor 30.000 inwoners overeenkomstig de landelijke norm (straks 28.000).

In de update van het "Koersdocument leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen" – die nu in de maak is – wordt ingezet op één bibliotheekvesting voor 28.000 inwoners. Dit komt voort uit de gesprekken tussen de Vereniging Openbare Bibliotheken, het Rijk en de VNG in aanloop naar de nieuwe Bibliotheekwet. Daarnaast is in deze update een metrage-norm voor wijkvestigingen opgenomen. Hierbij gaat het om gemiddeld 45 m² per 1.000 inwoners van het werkgebied van de vestiging. Deze twee normen zijn een uitwerking van de barcode en worden ook gebruikt voor nieuwe gebiedsontwikkelingen.

In de "Bieb deelt de toekomst - Beleidsplan Bibliotheek 2025-2028" is de volgende doelstelling opgenomen: optimale spreiding van onze bibliotheken over de stad, op een goede locatie en met passende faciliteiten - als essentiële basis en succesfactor voor het bibliotheekwerk. Het beleidsplan en deze huisvestingsvisie bouwen verder op twee rapporten van AEF uit 2022, te weten "Herijking huisvesting Bibliotheek Utrecht" en "Ontwikkelscenario's Bibliotheek Utrecht. Onderzoek naar de herijking van het vestigingsnetwerk".

Daarnaast wordt aangesloten bij de beleidskaders van de gemeente Utrecht. Hierbij gaat het onder andere om de "Sociale Visie Utrecht 2040" en de "Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040" maar ook om beleid zoals de "Beleidsnota Vastgoed" en de "Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector".

Naast de hierboven beschreven normen passen we ook het principe van ongelijk investeren voor gelijke kansen toe. De bibliotheek is een publiek toegankelijke plek waar iedereen terecht kan: iedereen verdient een bibliotheek conform het landelijke beleid. De bibliotheek zet zich echter wel extra in voor bewoners die steun kunnen gebruiken. Projecten die de kansengelijkheid verbeteren, krijgen een hogere prioriteit. Hiervoor wordt gekeken naar de cijfers in de Scheidslijnenmonitor van de gemeente Utrecht. De huisvesting en het aanbod aan dienstverlening en activiteiten van de bibliotheek sluit aan bij de verschilmaker 'Gezond samen leven: een zorgzame gemeenschap in een gezonde leefomgeving'. De bibliotheek draagt bij aan spelen en leren, sociale netwerken, wederzijdse zorg, ontmoeting en preventie en gezondheid.

En tenslotte wordt er gekeken naar het bereik van de bibliotheek. Op basis van een analyse van het percentage leden en het actieve gebruik van de bibliotheek per postcodegebied is goed te zien waar het bereik van de bibliotheek goed scoort en waar het bereik achterblijft.

Samenvattend leidt dit tot het volgende afwegingskader voor het netwerk aan bibliotheken:

Normen

- Optimaal bereik in de stad, een bibliotheek binnen 10 minuten afstand (lopen-fietsen-OV)
- Een wijkbibliotheek per 28.000 inwoners (het metrage wordt afgestemd op het werkgebied)
- Gemiddeld 45 m² bibliotheekaanbod per 1.000 inwoners

Beleidsmatige afwegingen

- Scores qua bereik in de praktijk (% leden, gebruik)
- Aansluiting bij ongelijk investeren in gelijke kansen in de "Sociale Visie Utrecht 2040"
- Aansluiting bij gebiedsontwikkelingen in de "Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040"

Praktische vereisten voor een locatie: bereikbaarheid, zichtbaarheid en laagdrempeligheid

Naast het afwegingskader voor het netwerk is het ook belangrijk dat de locatie van elke bibliotheek voldoet aan een aantal praktische vereisten. Voor elke bibliotheek is het belangrijk dat de locatie in de loop ligt op een centrale plek waar ook andere voorzieningen zijn en waar veel mensen komen (mixed use). Daarnaast moet de bibliotheek goed zichtbaar zijn en makkelijk alsmede veilig toegankelijk.

Verkeersbarrières zoals een grote, drukke weg zijn niet wenselijk voor de bibliotheek – onder andere vanwege alle kinderen en schoolklassen die de bibliotheek bezoeken. Ook wordt rekening gehouden met sociale barrières, dit zijn de fysiek onzichtbare scheidslijnen in een gebied. Voor de zichtbaarheid en laagdrempeligheid is het belangrijk dat de ingang op de begane grond ligt en hier ook een deel van het aanbod te vinden is. Om een wijkvestiging functioneel en exploitatietechnisch goed te kunnen gebruiken wordt uitgegaan van maximaal twee verdiepingen.

Maatwerk per gebied: een bibliotheek van de wijk

En vervolgens is er in de praktijk altijd sprake van maatwerk per gebied. Elke wijk heeft haar eigen karakter. Dat weerspiegelt zich steeds meer in onze bibliotheken: in het programma, de collectie en de inrichting. Elke wijkvestiging heeft een eigen kleur. De bibliotheek laat zich hierbij inspireren door de wijk. Die bepaalt wat we doen, hoe we dit doen en met wie. Bij verbouwingen en de realisatie van vestigingen wordt samengewerkt met bewoners en partners. Zij worden actief gevraagd om mee te denken over het aanbod en de inrichting. Zo bieden we waar nodig ruimte voor stilteontwikkeling of rust en ruimte voor bijvoorbeeld scholieren en studenten. Deze aanpak is arbeidsintensiever, maar het effect is groter: onze bibliotheken functioneren steeds meer als de ontmoetingsplek en huiskamer van de wijk en stad. De drempel is lager en het aanbod past beter bij de vraag.

Bibliotheek
Oog In Al.

Er wordt onder andere gekeken naar de sociaal-economische omstandigheden, het overige aanbod aan voorzieningen in het gebied en de behoeften en wensen vanuit bewoners en partners. Er zijn bijvoorbeeld echte boekenbibliotheken (zoals Tuinwijk) en in het ene gebied is er bijvoorbeeld een grote vraag naar studie-/werkplekken (zoals Leidsche Rijn Centrum) terwijl in het andere gebied veel extra aandacht uitgaat naar activiteiten, trainingen en ondersteuning (zoals Overvecht). Dit betekent ook dat er verschillen zijn tussen gebieden in de manier waarop de bibliotheek wordt gebruikt en de gemiddelde verblijfsduur. Het metrage, de inrichting, faciliteiten en het aanbod/programmering worden afgestemd op het gebied.

Hoewel deze huisvestingsvisie gericht is op de ontwikkeling van bibliotheekvestigingen, kijken we parallel hieraan voor de spreiding en bereikbaarheid ook naar alternatieve bibliotheekvormen zoals de al genoemde BosBieb in Amelisweerd, de BedBieb in het Wilhelmina Kinderziekenhuis of de bibliotheek in het Hiphophuis. Ontwikkeling van deze alternatieve bibliotheekvormen is afhankelijk van de behoefte in een wijk, de partners waar de bibliotheek mee samenwerkt, de locatie en de financiële mogelijkheden.

Samenwerking met partners, multifunctionele accommodaties

Op alle locaties werkt de bibliotheek volop samen met partners uit de wijk, er is veel ruimte voor partners om activiteiten en dienstverlening aan te bieden. Dat doen we niet alleen samen om zoveel mogelijk bezoek te genereren, maar vooral om onze impactdoelen te bereiken.

En de vestiging is - waar van meerwaarde - gevestigd in een multifunctionele accommodatie met wijkpartners. De bibliotheek wil het liefst samenwonen met andere, stabiele culturele, educatieve en maatschappelijke partners vanwege de gedeelde doelgroepen en programmatische meerwaarde. Denk bijvoorbeeld aan een jongerencultuurhuis, Digiwijs, bewonersinitiatieven, sociale ondernemingen en maatschappelijke organisaties. Omdat de bibliotheek een zo open mogelijke uitstraling wil hebben naar zoveel mogelijk verschillende doelgroepen, ligt gedeelde huisvesting met partijen met een hele specifieke (zorg-)doelgroep of partijen zonder open deur beleid niet voor de hand. Vanwege de openbare toegankelijkheid kiest de bibliotheek er niet voor om huisvesting te delen met kinderopvang of scholen. Gedeeld vastgoed met overheidsorganisaties ligt minder voor de hand vanwege de functie en sfeer van third place die we met de bibliotheek beogen.

De ervaring leert dat goed nagedacht moet worden over de ingang en zaken als beheer, onderhoud, schoonmaak en beveiliging. Bedrijfsmatig geldt dat de bibliotheek bij haar kerntaak blijft. Dit betekent dat de bibliotheek graag samenwerkt met partners maar het verhuurderschap over laat aan anderen.

De bibliotheek heeft zelf een breed netwerk in de sociale basis en hierbij oog voor partners die op zoek zijn naar ruimte. Voor nieuwe locaties vraagt dit ook ondersteuning en samenwerking van de gemeente bij het vinden van samenwerkingspartners met wie een aantrekkelijk concept gerealiseerd kan worden dat zoveel mogelijk bijdraagt aan de wensen en behoeften in het gebied.

Toegankelijkheid

Bibliotheekgebouwen dienen voor iedereen toegankelijk te zijn. Voor nieuwbouw en herontwikkeling van vestigingen volgt de bibliotheek daarom de Utrecht Standaard Toegankelijkheid van de gemeente Utrecht.

Duurzaamheid

De Bibliotheek Utrecht wil met het huisvestingsbeleid bijdragen aan de doelstelling om een klimaat neutrale stad te zijn. Voor alle nieuwbouw betekent dit dat wij willen voldoen aan de landelijke eisen voor Bijna Energieneutrale gebouwen (BENG-eisen). Voor herontwikkeling van bestaand vastgoed voeren we zoveel mogelijk energiebesparende maatregelen door. We volgen hierbij het Utrechts Energie Protocol.

Erfgoedgoedwaarde van bibliotheekvestigingen

Drie van de twaalf bibliotheken zijn gevestigd in monumentale panden: Neude, Lunetten en Oog in Al. Hiermee draagt de bibliotheek bij aan de herbestemming en het publiek toegankelijk houden van het erfgoed. Bovendien draagt de monumentale waarde van deze panden bij aan de bezoekersbeleving en daarmee aan de aantrekkelijkheid van de bibliotheek. Wanneer de bibliotheek over gaat tot het openen of herhuisvesten van vestigingen wordt om die reden actief gekeken naar de mogelijkheid van huisvesting in monumentaal erfgoed. Dit doen wij in samenspraak met de gemeente. Ook omdat huisvesting in monumentaal erfgoed hogere investerings- en exploitatiekosten met zich mee kan brengen. In het geval van Rijksmonumenten kan aanspraak gemaakt worden op subsidie.

Groei van de stad

In tabel 2 is de groei van de verschillende delen van de stad te zien. Uitschieters zijn Oost (diverse locaties zoals Galgenwaard en Archimedeskwartier), Zuidwest (met name Merwedekanaalzone), Leidsche Rijn (diverse locaties rondom het station) en Vleuten-De Meern (met name Rijnenburg).

Tabel 2: Bevolkingsprognose wijken Utrecht 2025-2045

Wijk	2025	2030	2035	2040	2045
West	29.458	32.378	37.491	39.143	39.546
Noordwest	45.048	47.000	50.240	50.417	50.406
Overvecht	35.751	37.247	41.197	43.745	46.199
Noordoost	40.044	40.721	41.456	41.732	41.918
Oost	33.767	35.885	42.424	48.963	61.788
Binnenstad	20.628	21.994	27.619	30.270	31.523
Zuid	28.754	29.592	30.744	30.873	30.945
Zuidwest	40.967	49.782	58.751	71.045	81.551
Leidsche Rijn	51.078	55.322	62.047	66.605	66.474
Vleuten-De Meern	51.240	52.464	54.297	57.197	70.159
Totaal	376.735	402.384	446.256	479.990	520.509

Bron: Gemeente Utrecht, bevolkingsprognose, juni 2025.

Bij de groei van de stad ligt de focus op 9 knooppunten. Rond deze knooppunten wil Utrecht woningen en kantoren bouwen met voorzieningen zoals winkels, sportgelegenheden en zorginstellingen:

1. Cartesiusdriehoek
2. Leidsche Rijn Centrum
3. Papendorp
4. Bij Utrecht Centraal (Beurskwartier, gebied rond de Jaarbeurs, gebied langs Merwedekanaal)
5. Westraven
6. Overvecht
7. Rijnsweerd
8. Utrecht Science Park (het gebied rond de universiteit)
9. Lunetten-Koningsweg

Op de lange termijn - na 2035 - komen er in Rijnenburg zo'n 22.000- 25.000 woningen.

10-minuten stad

De bibliotheek wil een zo optimaal bereik in de stad hebben. Hierbij is de norm van de 10-minuten stad aan de orde (lopen-fietsen-OV). In kaartbeeld 1 en 2 staat het verzorgingsbereik van de Bibliotheek Utrecht bij 10 minuten loopafstand respectievelijk 10 minuten fietsafstand.

Uiteraard is het bereik bij 10 minuten lopen vele malen kleiner. Dan is te zien dat veel delen van de stad niet worden bereikt. Bij 10 minuten fietsafstand is er een witte vlek in de wijk Oost. Daarnaast is er een witte vlek in Lage Weide maar dit is een bedrijventerrein en valt daarom buiten beschouwing. Op de lange termijn ontstaat er een witte vlek voor Rijnenburg.

Beseft moet worden dat de mobiliteit en dus ook de actieradius verschilt voor verschillende doelgroepen. Voor bijvoorbeeld de meeste studenten en veel bewoners van Leidsche Rijn is het gebruikelijk om gemiddeld genomen veel te fietsen. Daartegenover staat dat het niet voor iedereen gebruikelijk is om te fietsen en het niet voor iedereen mogelijk is om te fietsen vanwege bijvoorbeeld financiën of gezondheidsredenen. En in een stad zijn er fysieke en sociale barrières - zeker voor kinderen en ouderen. Bij fysieke barrières kan het bijvoorbeeld gaan om het spoor of een grote drukke weg. En bij sociale barrières om scheidslijnen tussen buurten en type woningbouw / leefomgeving.

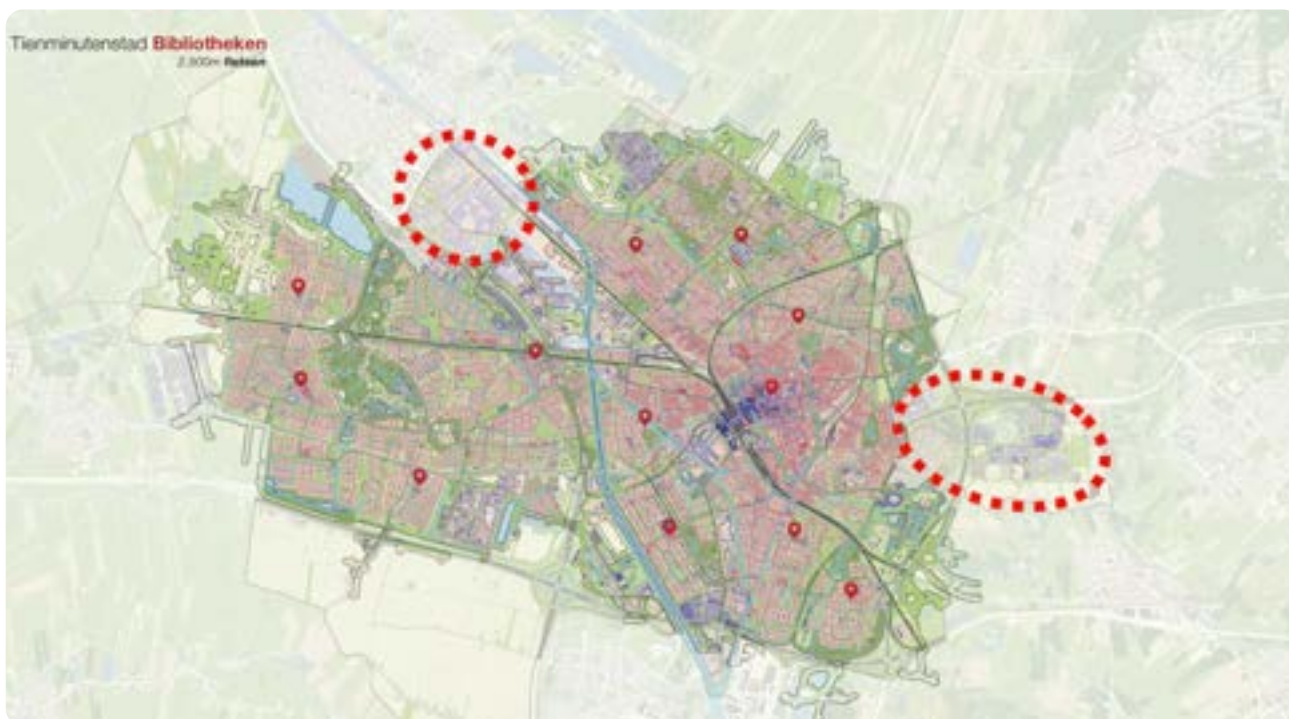
Bibliotheek
Kanaleneiland.

Kaartbeeld 1: Verzorgingsbereik bij 10 minuten lopen

Bron: Gemeente Utrecht, Ontwikkelorganisatie Ruimte, april 2025

Kaartbeeld 2: Verzorgingsbereik bij 10 minuten fietsen

Bron: Gemeente Utrecht, Ontwikkelorganisatie Ruimte, april 2025

Gebruikerscijfers bibliotheek

Op basis van de gegevens per postcode is een analyse gemaakt van het bereik van de Bibliotheek Utrecht door leden.

Er zijn gebieden die bovengemiddeld scoren en gebieden die achterblijven. Daarnaast geldt natuurlijk dat de bibliotheek ook door niet-leden wordt bezocht.

Tabel 3: Lidmaatschap volwassenen

Top 5 hoogste % lidmaatschap volwassenen	Vestiging	Top 5 laagste % lidmaatschap volwassenen	Vestiging
Oog in Al, Welgelegen: 35%	Oog in Al	Wilhelminapark, Rijnsweerd: 12%	Neude, witte vlek
Veldhuizen, Vleuterweide: 35%	Vleuterweide	Vechtzoom, Klopvaart: 13%	Overvecht
Leidsche Rijn-zuid: 33%	Leidsche Rijn Centrum	Zambesidreef, Tigrisdreef: 15%	Overvecht
Tuindorp, Voordorp: 33%	Tuindorp	Zamenhofdreef, Neckardreef: 9%	Overvecht
Leidsche Rijn-centrum eo: 32%	Leidsche Rijn Centrum	Transwijk: 19%	Kanaleneiland

Tabel 4: Lidmaatschap 0-17 jaar

Top 5 hoogste % lidmaatschap 0-17 jaar*	Vestiging	Top 5 laagste % lidmaatschap 0-17 jaar	Vestiging
Binnenstad: 189%	Neude	Nieuw Engeland, Schepenbuurt: 23%	Oog in Al
Transwijk: 180%	Kanaleneiland	Ondiep, 2e Daalsebuurt: 32%	Zuilen
Het Zand: 146%	Leidsche Rijn Centrum	Zuilen-noord en -oost: 48%	Zuilen
Vleuten, Haarzuilens: 106%	Vleuten	Wilhelminapark, Rijnsweerd: 48%	Neude, witte vlek
Oudwijk, Buiten Wittevrouwen: 96%	Neude	Kanaleneiland: 48%	Kanaleneiland

* Percentages > 100% komen voort uit leden afkomstig uit postcodegebieden buiten het primaire fysieke vestigingsgebied.

Scheidslijnenmonitor

De bibliotheek sluit aan bij het principe “ongelijk investeren voor gelijke kansen”. Projecten die de kansengelijkheid verbeteren, krijgen een hogere prioriteit.

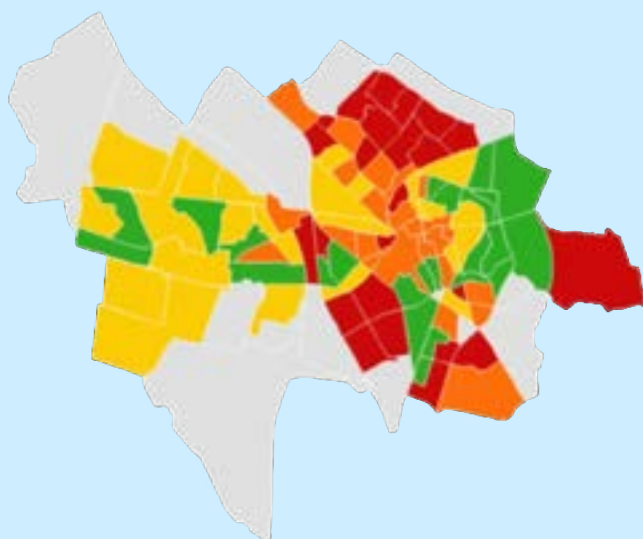
Hiervoor wordt gekeken naar de cijfers in de Scheidslijnenmonitor 2025 van de gemeente Utrecht. In de integrale buurtanalyse in deze monitor is gekeken naar een breed scala aan indicatoren van onder andere de gemiddelde woz-waarde, arbeidsparticipatie, besteedbaar inkomen, voorzieningen, eenzaamheid, gezondheid en leefgewoonten.

Op basis van alle scores zijn de buurten in een rangorde geplaatst en wordt zichtbaar welke wijken het meest kwetsbaar zijn:

Integrale buurtanalyse: buurten op volgorde van meeste ongunstige scores naar minste ongunstige scores t.o.v. Utrecht gemiddeld

1^e kwartiel: meeste ongunstige scores

4^e kwartiel: minste ongunstige scores

1^e kwartiel 2^e kwartiel 3^e kwartiel 4^e kwartiel onvoldoende data

Bron: Gemeente Utrecht, afdeling Onderzoek en Advies, juni 2025

Volgorde buurten in het 1e kwartiel: meeste ongunstige scores t.o.v. Utrecht gemiddeld

- 1 Zambesidreef e.o.
- 2 Neckardreef e.o.
- 3 Donaudreef, Wolgadreef e.o.
- 4 Tigrisdreef e.o.
- 5 Vechtzoom-Zuid
- 6 Kanaleneiland-zuid
- 7 Kanaleneiland-noord
- 8 Nieuw Hoograven-zuid
- 9 Halve Maan-noord
- 10 Vechtzoom-noord, Klopvaart
- 11 Utrecht Science Park
- 12 Leeuwesteyn
- 13 Zamenhofdreef e.o.
- 14 Taagdreef, Rubicondreef e.o.
- 15 Geuzenwijk, De Driehoek
- 16 Sterrenwijk
- 17 Queeckhovenplein e.o.
- 18 Nieuw Hoograven-noord
- 19 Transwijk-zuid
- 20 Lunetten-noord
- 21 Pijlsweerd-noord
- 22 Transwijk-noord
- 23 Pr. Bernhardplein e.o., Demkagebied
- 24 Lombok-oost

Doorvertaling naar locaties

In deze paragraaf zijn de normen, het afwegingskader en de demografische en sociaal-economische ontwikkelingen vertaald naar de witte vlekken en de visie op de verschillende bibliotheken.

Het afwegingskader als meetlat

Wanneer het aanbod wordt afgezet tegen de normen in het afwegingskader op [pagina 10](#) dan concluderen we het volgende:

De norm van 1 bibliotheek per 28.000 inwoners

- 2030: 14 bibliotheken
- 2035: 16 bibliotheken
- 2040: 17 bibliotheken

Kijkend naar de 10 minuten-norm geldt dat sprake is van een witte vlek in delen van Utrecht-Oost. Bij de ontwikkeling van Rijnenburg ontstaat daar op de lange termijn een witte vlek.

Kijken we ook naar de praktische fietssnelheid die in de bestaande stad lager ligt dan 15 kilometer per uur dan zien we ook een witte vlek in delen van de verzorgingsgebieden van de bibliotheken Zuilen (Ondiep) en Tuinwijk (Voordorp).

Wanneer gekeken wordt naar de afstand en de te verwachten gemiddelde actieradius van bewoners dan zien we ook witte vlekken voor delen van Overvecht en Kanaleneiland.

Bibliotheek
Overvecht.

Als we daarnaast ook kijken naar de beleidsmatige afwegingen in het afwegingskader – waaronder ongelijk investeren voor gelijke kansen – dan concluderen we samenvattend het volgende:

Tabel 5: Conclusies beleidsmatige afwegingen

Bibliotheek	10 min stad	Bereik 28.000 inwoners per 2040	Aandachtspunten bereik bewoners in de praktijk	Grootschalige woningbouwontwikkelingen	Aandachtsgebieden Scheidslijnenmonitor – eerste kwartiel
Neude	Nvt	Gehele stad		Beurskwartier / Jaarbeursgebied	
Tuinwijk	Witte vlek Voordorp	30.100	Ligging niet centraal genoeg		
Zuilen	Witte vlek Ondiep	49.000	Buurten met laag lidmaatschap	Cartesiusdriehoek / Daalsebuurt, Schaakbuurt	Geuzenwijk / De Driehoek, Queeekhovenplein, Prins Bernhardplein / Demkagebied, Pijlsweerd
Kanaleneiland	Witte vlek voor deelgebieden	28.300	Te klein. Ligging niet centraal genoeg, bereik in Noord lager geworden na de verhuizing. Nabijheid van belang voor bewoners. Buurten met laag lidmaatschap.	Diverse plannen Kanaleneiland / Transwijk, oa winkelcentrum	Kanaleneiland-zuid, Kanaleneiland-noord, Transwijk-zuid, Transwijk-noord
Overvecht	Witte vlek voor deelgebieden	44.600	Te klein. Ligging niet centraal genoeg. Nabijheid van belang voor bewoners. Buurten met laag lidmaatschap	Diverse plannen door de hele wijk, grootste verdichting bij Overvecht-centrum en het stationsgebied	Zambesidreef, Neckardreef, Donaudreef / Wolgadreef, Tigrisdreef, Vechtzoom-zuid, Vechtzoom-noord, Klopvaart, Zamenhofdreef, Taagdreef / Rubicondreef
Hoograven	Ja	34.300			Nieuw Hoograven-zuid, Nieuw Hoograven-noord
Oog in Al	Ja	36.800	Buurten met laag lidmaatschap	Welgelegen / Ravellaan	Halve Maan-noord, Lombok-Oost
Leidsche Rijn Centrum	Ja	63.800	Te klein - vanwege succes veel druk op de meters.	Leidsche Rijn Centrum, Groenewoud, Haarrijn	Leeuwesteyn
Vleuterweide	Ja	27.200			
Lunetten	Ja	13.300	Te groot	Tussen de Rails, Lunetten-Koningsweg	Lunetten-noord
De Meern	Ja	17.100			
Vleuten-dorp	Ja	13.700			
Utrecht-Oost	Witte vlek	39.200	Buurten met laag lidmaatschap	o.a. Galgenwaard en Archimedeskwartier	Utrecht Science Park, Oost
Merwedekanaalzone		25.000		10.000 woningen	
Rijnenburg	Toekomstige witte vlek			22.000-25.000 woningen na 2035	-

De inwoners van de Merwedekanaalzone zijn in tabel 5 toegerekend aan de vestigingen Kanaleneiland, Hoograven en Oog in Al.

Merwedekanaalzone

In de Merwedekanaalzone komen circa 10.000 woningen. Er komen veel betaalbare woningen die bereikbaar zijn voor een grote groep woningzoekenden. Uitgegaan wordt van 35% sociale huur en 25% middenhuur en betaalbare koopwoningen. Gezien de betaalbaarheid van de woningen mag verwacht worden dat het gebied aantrekkelijk is voor jonge gezinnen. De potentiële doelgroep voor de bibliotheek is groot. Het gebied en het aantal woningen vraagt om een goed aanbod voor voorzieningen zodat een aantrekkelijk woon- en leefklimaat ontstaat. Er komen twee nieuwe oost-west verbindingen voor fietsers en voetgangers van Kanaleneiland, via Transwijk en Merwede tot aan de Rivierenwijk. Dit zorgt voor een betere bereikbaarheid van de bibliotheken in Kanaleneiland en Hoograven voor de bewoners van de Merwedekanaalzone.

Doelstelling: gezien het aantal woningen en de te verwachten doelgroepen onderzoeken we graag met de gemeente welke koers gekozen wordt voor een bibliotheek in de Merwedekanaalzone.

Witte vlek Utrecht Oost

In de wijk Oost is - als enige wijk van Utrecht - geen bibliotheek aanwezig. In het gebied is natuurlijk wel de Universiteitsbibliotheek gevestigd maar deze bibliotheek heeft een hele specifieke doelgroep en is gericht op studeren en studieboeken, er is geen aanbod op de vijf wettelijke bibliotheektaken.

Een bibliotheek voor Oost is een beleidsambitie voorkomend uit het afwegingskader - dit gezien het verzorgingsbereik, het inwoneraantal en het profiel van verschillende buurten. De Bibliotheek Utrecht krijgt ook signalen vanuit bewonersgroepen dat er behoefte is aan een bibliotheek. Oost groeit door alle woningbouwontwikkelingen van 33.000 naar 49.000 inwoners in 2040 en 61.800 inwoners in 2045. Een deel van de wijk wordt binnen de 10-minuten grens bereikt vanuit de Bibliotheek Neude. De buurten Rijnsweerd en de Uithof / Utrecht Science Park vallen buiten de 10-minutengrens. De buurt Galgenwaard valt er net binnen maar heeft de barrière van de Waterlinieweg. In grote delen buiten de 10-minutengrens neemt het inwoneraantal sterk toe.

Verschillende buurten in Oost hebben een lage score in de Scheidslijnenmonitor. Sterrenwijk en Uithof scoren rood in het eerste kwartiel. Lodewijk Napoleonplantsoen en Rubenslaan scoren oranje in het tweede kwartiel. Voor Galgenwaard waren er te weinig data. Wel geeft de monitor aan dat Galgenwaard meerdere ongunstige scores heeft, met name op gezondheid en eenzaamheid. Hier tegenover staat dat Wilhelminapark, Schildersbuurt en Rijnsweerd in het beste kwartiel scoren.

Doelstelling: toevoeging bibliotheek in Oost vanwege de witte vlek, de diverse aandachtsbuurten (ongelijk investeren voor gelijke kansen) en de groei van het gebied.

Toekomstige witte vlek Rijnenburg

In Rijnenburg wordt een compleet nieuwe wijk ontwikkeld in 25-30 jaar. Op lange termijn (na 2035) worden hier 22.000-25.000 woningen gerealiseerd. De woningtypologie wordt zodanig dat bewoners de mogelijkheid krijgen om wooncarrière in het gebied te maken. Ingezet wordt op hoge dichtheden rondom de OV-knooppunten. Waarschijnlijk krijgt het gebied twee à drie subcentra.

De komende periode wordt de nota van uitgangspunten opgesteld en wordt gewerkt aan de grondexploitatie. De bibliotheek wordt hierin meegenomen als voorziening. Kijkend naar de normen voor de bibliotheek dan gaat het voor Rijnenburg om twee bibliotheken. Voor de bibliotheek zijn de knooppuntlocaties interessant waarbij de combinatie met cultuur en winkelcentra het meest ideaal is.

Doelstelling: toevoeging van twee bibliotheken op de lange termijn gezien de toekomstige witte vlek (planning gerelateerd aan de woningbouwproductie).

Bibliotheek Neude - 9.377 m², 1.270.650 bezoekers, externe huur

Deze bibliotheek is in 2020 geopend in het iconische gebouw aan het Neude en is uitgeroepen tot beste bibliotheek van Nederland 2025. Het is een van de drukstbezochte publieke plekken van Utrecht en trekt stedelijk, regionaal en landelijk bezoekers aan. Voor 10% van de leden van de Bibliotheek Utrecht geldt dat ze niet in Utrecht wonen. Vanwege de omvang van het pand, de Rijksmonumentale status, het intensieve gebruik en de veelheid aan functies vraagt het pand om constante aandacht voor de kwaliteit en doorontwikkeling. De bibliotheek Neude vraagt dus ook om een continue investering.

De bibliotheek is geïnspireerd op de stad en de wijk met alle aankleding, het Huis voor Actief Burgerschap en binnenkort ook de community kasten en het Boekenspektakel. De praktische functionaliteit voor het gebruik als drukbezochte bibliotheek is nog niet overall optimaal. Er wordt gewerkt aan het optimaliseren van de inrichting, er komt een apart oefenplein en Informatie-/IDO-punt, er wordt verder gewerkt aan de toegankelijkheid voor bezoekers met een beperking en de signing kan verder verbeterd worden.

Doelstelling: verdere optimalisatie inrichting (lopende projecten) en continue investeringen onderhoud en vernieuwing.

Kanaleneiland - 1.092 m², 72.305 bezoekers, huur gemeentelijke pand

Deze bibliotheek is te klein vanwege de combinatie van het bezoekersaantal, de programmering en de lange verblijfsduur van bezoekers. Bezoekers blijven vaak een dagdeel of zelfs nog langer.

Er mist een afgesloten ruimte voor grote activiteiten en dit is juist voor een vestiging met het profiel van Kanaleneiland belangrijk omdat zo activiteiten en cursussen/trainingen aangeboden kunnen worden, oa met het oog op talentontwikkeling. Er is nu geen zonering met ruimtes voor rust en stilte (oa studieplekken). Vanwege ruimtegebrek worden activiteiten nu met regelmaat zelfs in de kantoorruimten georganiseerd. De inrichting van de bibliotheek is verouderd en voldoet niet meer aan de wensen van deze tijd. Deze bibliotheek wordt als eerste Utrechtse bibliotheek een ZelfBieb waarbij leden buiten de reguliere openingstijden (met personeel) gebruik kunnen maken van de bibliotheek.

De locatie van de bibliotheek is niet goed. De bibliotheek ligt aan een brede en drukke weg, buiten de voorzieningen en loop. De buitenruimte voor de bibliotheek is stenig en grijs. Bij de verhuizing vanuit Kanaleneiland-Noord is het bereik in dit deel kleiner geworden. Verschillende buurten in Kanaleneiland hebben een lage score op actief gebruik van de bibliotheek door kinderen. Alle buurten in het verzorgingsgebied van Kanaleneiland scoren in het eerste kwartiel van de scheidslijnenmonitor. Dit betekent dat ze de meest ongunstige scores laten zien ten opzichte van het Utrechtse gemiddelde.

Heel zuidwest groeit en de bibliotheek bereidt zich voor op wat er in de toekomst nodig is. De wens is om een grotere bibliotheek te hebben waarbij een volwaardig aanbod gerealiseerd kan worden dat voldoet aan de maatschappelijke wensen en behoeften voor Kanaleneiland. Bij een goede locatie met voldoende vierkante meters en passende faciliteiten kan de bibliotheek groeien in bezoekersaantal en veel meer toegevoegde waarde bieden met het aanbod en de programmering. De bezoekersaantallen zijn nu veel lager dan in Overvecht.

Bij een volwaardig aanbod kan het bezoekersaantal wel die kant op groeien. Verwacht wordt dat een deel van de bewoners in de Merwedekanaalzone gebruik gaat maken van deze bibliotheek.

Wanneer verplaatsing niet mogelijk blijkt dan kan een optie B verkend worden waarbij onderzocht wordt op welke wijze de bibliotheek op de huidige locatie kan uitbreiden en vernieuwen.

Gezien de beperkte ruimte, de omvang van het gebied, het sociaal/economische profiel en de fietsafstand is het nodig om een kleine extra bibliotheekvestiging te creëren in aanloop naar een volwaardige, grotere bibliotheek. Voorgesteld wordt dan ook om extra aanbod te realiseren op een drukbezochte locatie waar we de belangrijkste doelgroepen het meest laagdrempelig kunnen bereiken.

Doelstelling: uitbreiding naar 2.000 m² en verplaatsing naar een locatie bij voorzieningen / in de loop. In aanloop daarnaartoe zetten we in op een kleine bibliotheekvestiging in Kanaleneiland-Noord.

Overvecht - 1.501 m², 130.620 bezoekers, huur gemeentelijk pand

Deze bibliotheek is te klein vanwege de combinatie van het bezoekersaantal, de lange verblijfsduur en de intensieve programmering. Activiteiten van de bibliotheek worden goed bezocht. Het is ook een aantrekkelijke plek voor partners en bewonersgroepen om programma te maken. Na de Bibliotheek Neude heeft de Bibliotheek Overvecht de meeste bezoekers aan activiteiten. Het gebruik door bewoners en de behoeften van de wijk zijn groter dan de mogelijkheden van het pand. Er zijn meer activiteitenruimten voor bijvoorbeeld talentontwikkeling en ruimtes met rust en stilte (oa studieplekken) nodig.

Verschillende buurten staan in de top 5 laagste percentage lidmaatschap onder volwassenen en laagste score op actief gebruik door kinderen. Alle buurten in het verzorgingsgebied van Overvecht scoren in het eerste kwartiel van de scheidslijnenmonitor, dit betekent dat ze de meest ongunstige scores laten zien ten opzichte van het Utrechtse gemiddelde.

We zetten actief in op de herhuisvesting van de bibliotheek naar Overvecht Centrum om daar een bibliotheek te realiseren die alles biedt wat er nodig is in de wijk. Kijkend naar het profiel van Overvecht dan zien we mogelijkheden om nog meer toegevoegde waarde te bieden en meer bezoekers te trekken bij een grotere vestiging met meer aanbod. In het Masterplan Overvecht Centrum is opgenomen dat de bibliotheek in fase 3 wordt opgenomen in de culturele trekker in het centrum van het gebied (10-15 jaar na vaststelling van het Masterplan). De ambitie is om een brede culturele voorziening toe te voegen die invulling geeft aan de ruimtebehoefte van onder meer literatuur, theater, dans, film en beeldende kunst en dit combineert met maatschappelijke voorzieningen zoals de bibliotheek.

We zijn blij met de ambitie om van Overvecht Centrum een divers, verbonden en aantrekkelijk centrum te maken met voldoende ruimte voor wonen, ondernemen, ontmoeten en recreëren. De combinatie die in het plan gemaakt wordt tussen de bibliotheek

en een culturele instelling - die zowel op wijkniveau programmeert, als ook een stedelijke en regionale functie vervult - juichen we toe. Voor de bibliotheek gaat het om minimaal 2.000 m². Dit geeft de ruimte om meer aanbod te creëren en meer ruimte te bieden voor partners. Extra meters zijn ook nodig vanwege de flinke toevoeging aan woningen in Overvecht. De locatie in directe verbinding met het winkelgebied geeft veel meer loop en tal van samenwerkingsmogelijkheden met alle voorzieningen.

Gezien de te beperkte ruimte, de grote vraag, de omvang van het gebied, het sociaal/economische profiel, de fietsafstand en de lange termijn voor Overvecht Centrum is het nodig om extra ruimte te creëren in aanloop naar de grotere bibliotheek in de toekomst. Voorgesteld wordt om een kleine extra bibliotheekvestiging in Overvecht-Noord te realiseren en hierbij te kijken naar een drukbezochte locatie waar we de belangrijkste doelgroepen het meest laagdrempelig kunnen bereiken.

Daarnaast is het belangrijk om als gemeente en Bibliotheek Utrecht vroegtijdig in gesprek te gaan over de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de huidige bibliotheek tijdens de verschillende fasen van de realisatie van het Masterplan Overvecht Centrum.

Doelstelling: uitbreiding en verplaatsing vlg. Masterplan Overvecht Centrum. In aanloop daarnaartoe zetten we in op een kleine bibliotheekvestiging in Overvecht-Noord.

Leidsche Rijn Centrum - 1.818 m², 294.491 bezoekers, huur gemeentelijk pand

Deze bibliotheek is in 2019 geopend en ligt op een centrale plek in het winkelcentrum. De bewegwijzering en de zichtbaarheid zijn goed. Het is een multifunctionele accommodatie samen met het wijkbureau en de commerciële horeca. De combinatie met horeca is voor bezoekers prettig en brengt sfeer maar geeft ook aandachtspunten in het kader van samenwerking, beheer en overlast. Om de potentie van deze multifunctionele accommodatie te benutten is aandacht en tijd nodig om elkaar te versterken en samen te programmeren.

Leidsche Rijn is een groot werkgebied en groeit verder qua inwoneraantal. Kijkend naar de norm van 45 m² per 1.000 inwoners, zit deze bibliotheek ruim onder de norm. In de praktijk is dit ook voelbaar, het succes van de vestiging geeft veel druk op de vierkante meters. Op dit moment is er te weinig ruimte voor de collectie in verhouding tot de uitleningen. Er is onvoldoende activiteitenruimte en er zijn te weinig studieplekken.

Gezien het grote aantal bezoekers en de veranderende demografie in het gebied door de tijd heen is in de bibliotheek optimalisatie qua faciliteiten en een continue investering vereist om ervoor te zorgen dat vraag en aanbod met elkaar blijven matchen. Leidsche Rijn Centrum heeft de meeste inwoners qua werkgebied en bedient in 2040 circa 63.800 inwoners. De bezoekersaantallen zijn extreem gestegen van 51.140 bezoekers in 2019 naar 294.500 in 2024. En de groei blijft verder doorzetten. We zien dan ook dat extra aanbod nodig is om de grote vraag op te kunnen vangen.

Doelstelling: uitbreiding van het aanbod door optimalisatie gebruik meters en inrichting.

Vleuterweide - 1.525 m², 101.174 bezoekers (145.000 sluiting doorgerekend), huur gemeentelijk pand

De bibliotheek in Vleuterweide is volledig verbouwd en eind 2024 opnieuw geopend. Bij de verbouwing is er veel aandacht geweest voor de wensen vanuit de verschillende doelgroepen, de indeling in verschillende zones, de functie als third place en de aankleding/sfeerbeleving. Na de verbouwing biedt deze bibliotheek nog meer mogelijkheden om nieuwe bezoekers aan te trekken en partners te verbinden. Er vindt overleg plaats met Abrona om de winkel bij de bibliotheek te betrekken. De keuken biedt mogelijkheden voor ontmoeting en sociale contacten. Ondergeschikte horeca is mogelijk maar - mede op verzoek van de gemeente - er wordt niet ingezet op commerciële horeca die concurreert met de horeca in het winkelcentrum.

Bij de verbouwing is onderzocht of de ingang naar de andere kant verplaatst kon worden maar dit was te kostbaar. De ingang is nu slecht vindbaar en vraagt om bewegwijzering vanuit het winkelcentrum. De bibliotheek heeft een aantrekkelijke tuin aan de achterzijde. De openbare ruimte wordt opnieuw ingericht met aandacht voor groen. De bibliotheek krijgt een eigen stuk tuin voor eigen beheer met vrijwilligers en wil graag de sfeer van de tuin aan de achterzijde doortrekken naar de voorzijde.

Gezien het grote aantal bezoekers en de veranderende demografie in het gebied door de tijd heen is het belangrijk om goed in de gaten te houden of vraag en aanbod met elkaar blijven matchen. De gevelidentiteit en bewegwijzering vragen om actie.

Doelstelling: verbetering van de openbare ruimte (lopend project) en bewegwijzering/signing.

De Meern - 478 m², 42.854 bezoekers, huur gemeentelijk pand

Het is een bibliotheek die voor het metrage, het aanbod aan activiteiten en de beperkte openingstijden veel bezoekers trekt en een stijging laat zien in de bezoekersaantallen. Qua aantal inwoners is het een klein werkgebied maar de bezoekersaantallen zijn relatief hoog.

De locatie tegenover het winkelcentrum is goed. Het pand is verouderd en staat op de nominatie om aangepakt te worden door de gemeente. De bibliotheek heeft een verouderde inrichting. Hetzelfde geldt voor het Kunstencentrum Nieuwe Vaart boven de bibliotheek en buurtcentrum de Schalm naast de bibliotheek. De bibliotheek heeft geen activiteitenruimte. Aan de achterzijde ligt een tuin. Als er van binnenuit een doorgang naar de tuin gemaakt wordt dan biedt dit bij goed weer mogelijkheden voor activiteiten/ontmoeting. De Schalm heeft de wens om uit te breiden en een breder publiek te trekken.

Het winkelcentrum heeft een goed aanbod. Hierdoor heeft het winkelcentrum een groot verzorgingsgebied en wordt het goed bezocht. Hier profiteren de tegenover gelegen voorzieningen van, waaronder de bibliotheek.

De Oranjelaan was in beeld voor een jongerencultuurhuis maar voor deze functie is gekozen voor de locatie de Tol in Vleuten. Wanneer uit het haalbaarheidsonderzoek (tweede helft van 2025) blijkt dat de Tol toch niet haalbaar is dan wordt weer gekeken naar de Oranjelaan.

Vanuit Culturele Zaken wordt het wenselijk gevonden om te kijken of er een kwaliteitsimpuls voor de maatschappelijke partijen in dit gebied en voor de buurt kan plaatsvinden. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met Maatschappelijke Ontwikkeling, VGU en het wijkteam. Het gebied van de Schalm, het Kunstencentrum Nieuwe Vaart en de bibliotheek kan veel meer betekenis krijgen voor de wijk. Bij een herontwikkeling kan het uitgroeien tot een multifunctionele accommodatie waarbij de partners samen optrekken in het gebruik van ruimtes, programmering en marketing. Zo kan een aantrekkelijke publieksplek ontstaan in De Meern die goed wordt bezocht. Als de gemeente besluit om te investeren in dit gebied dan sluit de bibliotheek daar graag bij aan.

Doelstelling: nieuwe inrichting De Meern. Bij een gebiedsontwikkeling sluit de bibliotheek graag aan om samen te werken aan een nieuw voorzieningshart.

Vleuten - 177 m², 23.532 bezoekers (35.000 sluiting doorgerekend), huur gemeentelijk pand

De bibliotheek in Vleuten is een kleinschalige bibliotheek van 177 m² in het Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern. De bibliotheek in Vleuten is volledig verbouwd en begin 2025 opnieuw geopend. Het is een bibliotheek die boeken aanbiedt en activiteiten op het gebied van voorlezen. Er is dus geen volwaardig aanbod aanwezig, daarvoor zijn bewoners aangewezen op Vleuterweide en Leidsche Rijn Centrum.

De ruimtes tussen de gemeente en de bibliotheek zijn opengebroken zodat een goede kruibestuiving mogelijk is. Een IDO-punt zou een aanwinst zijn en een goede combinatie met de gemeentelijke dienstverlening.

Doelstelling: op orde houden van de nieuw ingerichte bibliotheek.

Hoograven - 1.242 m², 75.205 bezoekers, externe huur

De bibliotheek is nu op de eerste verdieping gevestigd bij het winkelcentrum en voldoet qua inrichting en faciliteiten niet meer. De bibliotheek gaat naar verwachting eind 2027 – begin 2028 verhuizen naar de Kop van Smaragd en krijgt hierbij een entree en 500 m² op de begane grond. Zo wordt de bibliotheek veel zichtbaarder en makkelijker toegankelijk. De bibliotheek wordt in totaal 1.350 m². Op de nieuwe locatie krijgt de bibliotheek een activiteitenruimte. Vanwege het aantal beschikbare meters is er helaas geen ruimte om invulling geven aan een multifunctionele accommodatie. Verwacht wordt dat een deel van de bewoners in de Merwedekanaalzone gebruik gaat maken van deze bibliotheek.

Doelstelling: verplaatsing naar Kop van Smaragd met nieuwe inrichting (lopend project).

Lunetten - 1.101 m², 26.552 bezoekers, externe huur

Voor de Bibliotheek Lunetten geldt dat sprake is van een zwaar verouderde bibliotheek waar al jaren niet meer in wordt geïnvesteerd in aanloop - sinds 2019 - naar de verbouwing van de Musketon. De bezoekersaantallen zijn in deze jaren sterk terug gelopen. Naar verwachting trekt Lunetten in 2025 de minste bezoekers van alle bibliotheken. Dit betekent ook dat de kosten en baten niet in balans zijn. De ligging van de bibliotheek in het midden van Lunetten en bij het winkelcentrum is goed.

De Musketon is onlangs een Rijksmonument geworden en wordt op termijn volledig vernieuwd. De bibliotheek verhuist dan naar de begane grond en krijgt een kleiner maar goed passend metrage (op dit moment is sprake van een te ruime behuizing). De

inrichting wordt bij de verbouwing vernieuwd. Binnen het project De Musketon is het belangrijk om veel aandacht te hebben voor het goed functioneren als multifunctionele accommodatie.

Het verzorgingsgebied is klein. Het gebied heeft sociaal-economische uitdagingen en gaat achteruit qua laaggeletterdheid. Lunetten is in toenemende mate een kwetsbaar gebied. Om deze redenen vindt de bibliotheek het belangrijk om in Lunetten gevestigd te zijn.

Voor de komende periode is de Musketon qua ligging de beste plek. Voor de leefbaarheid en het veiligheidsgevoel is het belangrijk dat de Musketon een publieksfunctie houdt. Op termijn neemt het verzorgingsgebied van deze bibliotheek toe door de bouw van woningen bij het knooppunt Lunetten-Koningsweg. Het is belangrijk om de gebiedsontwikkeling goed in de gaten te houden gezien de te verwachten verschuiving in het verzorgingsgebied op de lange termijn.

Doelstelling: verbetering gevelidentiteit (in aanloop naar de herinrichting) en verplaatsing naar de begane grond en vernieuwing van de inrichting bij herontwikkeling van De Musketon (lopend project).

Oog in AI - 697 m², 89.987 bezoekers, huur gemeentelijk pand

Het aantal m² per inwoners in het verzorgingsgebied is krap. Qua inrichting is er een gebrek aan werk-/studieplekken en is er behoefte aan meer privacyplekken. De zichtbaarheid vanaf de buitenzijde van de bibliotheek is een belangrijk aandachtspunt.

Een deel van het publiek uit Lombok en Halve Maan wordt niet of onvoldoende bereikt. Vanwege de goede fietsroute naar Cereool is de verwachting dat een deel van bewoners van het Beurskwartier en de Merwedekanaalzone gebruik gaat maken van deze bibliotheek. De Cereool-locatie heeft een inpandig, ongebruikt binnenterrein dat grenst aan de bibliotheek. Dit binnenterrein geeft potentie als er in de toekomst meer vierkante meters nodig zijn als de bezoekersaantallen en het gebruik toenemen.

Doelstelling: verbetering bewegwijzering/zichtbaarheid en als de vraag substantieel oploopt: ontwikkeling van het binnenterrein (vinger aan de pols locatie).

Bibliotheek Zuilen en Tuinwijk

Deze locaties zijn echt als bibliotheek ontworpen en in eigendom gekomen van de bibliotheek bij de verzelfstandiging. Het zijn bijzondere gebouwen met een eigen tuin. Beide locaties kunnen veel meer betekenis krijgen voor de wijk. Ook is duidelijk dat beide locaties interessant zijn voor diverse soorten functies. De bibliotheek staat ervoor open om samen met de gemeente de mogelijkheden van deze locaties te verkennen. Hierbij geldt dat het beheren en onderhouden van eigen vastgoed niet gezien wordt als kerntaak van de Bibliotheek Utrecht.

Bibliotheek Zuilen - 1.105 m², 69.447 bezoekers, eigendom Bibliotheek Utrecht

De Bibliotheek Zuilen heeft twee verdiepingen en een perceeloppervlak van 2.080 m². De huidige plek kan veel meer betekenis hebben voor de buurt en is interessant in het kader van de verdichting van de stad. Ruimtelijk biedt de plek meer mogelijkheden, bijvoorbeeld voor de combinatie met woningen. Gezien de potentie van de huidige plek in het kader van verdichting in de bestaande stad is de verplaatsing van de bibliotheek een optie. Woonin staat open voor het verkennen van de realisatie van een nieuwe locatie in Zuilen in combinatie met woningen.

Een deel van deze bibliotheek wordt gebruikt als kantoor en opslaglocatie voor alle boeken voor scholen. Het gebruik als opslaglocatie is zonde van deze plek. Uithuizing van deze functie biedt ruimte voor uitbreiding van de bibliotheek of de inhuizing van een partner. De ruimte van de opslag in combinatie met de tuin biedt volop potentie voor activiteiten en ontmoeting.

Doelstelling: onderzoeken van de mogelijkheden in samenwerking met de gemeente en met Woonin (optimalisatie of verplaatsing).

Bibliotheek Tuinwijk - 408 m², 51.266 bezoekers, eigendom Bibliotheek Utrecht

De Bibliotheek Tuinwijk is een enkellaags gebouw en heeft een perceeloppervlak van 920 m². Het is een echte boekenbibliotheek met een verouderde inrichting. Naast de collectie is er weinig ander aanbod. Er mist een activiteitenruimte. De buitenruimte en de ligging aan het Majoor Bosshardtplantsoen tuin bieden potentie voor activiteiten en ontmoeting. Het plantsoen krijgt een nieuwe inrichting.

De locatie is niet goed. Er is nu een witte vlek voor Voordorp. Verplaatsing van de bibliotheek geeft een beter bereik. De Bibliotheek Tuinwijk ligt verstopt en bezoekers moeten de locatie echt kennen. Het is een bijzondere plek voor de directe omgeving. Tuinwijk ligt relatief dicht bij het Neude (circa 6-7 minuten fietsafstand). Een locatie richting de Gaard en omgeving geeft een beter verzorgingsgebied richting Voordorp en Veemarkt, maakt de bibliotheek veel zichtbaarder maken en geeft meer loop.

Doelstelling: verplaatsing van de bibliotheek richting de Gaard en omgeving.

ZelfBieb

In Kanaleneiland is de eerste ZelfBieb geopend na een pilot onder leden. Bibliotheekleden van 18 jaar en ouder kunnen in de ZelfBieb zelfstandig gebruik maken van de bibliotheek in o.a. de avonduren. Met de ZelfBieb kan de bibliotheek dus veel meer uren open. Het initiatief is ontstaan na vraag uit de wijk naar meer maatschappelijke ruimte. De deelnemers aan de pilot gaven aan de flexibiliteit te waarderen en 68% gaf aan de bibliotheek vaker te gaan bezoeken. Komend jaar wordt ook een ZelfBieb geopend in Leidsche Rijn Centrum.

Doelstelling: uitbreiding van de ZelfBieb naar alle bibliotheken waar het praktisch mogelijk is.

Bibliotheek
Zuilen.

Conclusies doelstellingen huisvestingsvisie 2025-2040

Vanwege de groei van Utrecht, de nieuwe zorgwet, alle sociaal-economische ontwikkelingen in de stad en de nieuwe zorgwet van het Rijk blijft de Bibliotheek Utrecht volop werken aan haar aanbod zodat zo goed mogelijk wordt aangesloten bij de wensen en behoeften vanuit bewoners en partners.

Samenvattend heeft de Bibliotheek Utrecht de volgende doelstellingen voor de huisvestingsvisie:

Project	Status	Dekking	Financieringsbron	45 m² per 1000 inwoners werkgebied	Bibliotheek op 10-min reistijd	Eén bibliotheek per 30.000 inwoners	Ongelijk investeren	Bereikbaarheid, zichtbaarheid laagdrempeligheid	Partners/ MFA's
Doelstellingen 2026-2030				Doelstellingen					
Uitrol ZelfBieb waar mogelijk.	In 2025 twee vestigingen geopend. In 2026 twee vestigingen openen.	Vier vestigingen gefinancierd. Verdere uitrol nog niet gefinancierd.	Voor verdere uitrol is aanvullende gemeentelijke financiering noodzakelijk.				x	x	
Verbetering gevelidentiteit.		Gedeeltelijke dekking vanuit begroting Bibliotheek.	Financieren vanuit meerjarig onderhoud eigenaar, begroting Bibliotheek Utrecht en fondsenwerving.					x	
Verplaatsing Bibliotheek Hoograven naar Kop van Smaragd.	Lopend project, verhuizing gepland in 2028.	Gefinancierd vanuit begroting Bibliotheek Utrecht.	Bibliotheek Utrecht				x	x	
Verplaatsing Bibliotheek Lunetten naar begane grond.	Project in afwachting van planning gemeente Utrecht.	De gemeente heeft nog geen middelen beschikbaar gesteld voor herontwikkeling Musketon. De bibliotheek heeft beperkte financiële middelen voor de verhuizing/inrichting.	Financiering vanuit herontwikkeling 'De Musketon'. Daarnaast vanuit reservering Bibliotheek Utrecht.	x			x	x	x
Onderzoeken van mogelijkheden voor optimalisatie of verplaatsing Bibliotheek Zuilen.	Verkenning met de gemeente en Woonin in 2026.	Uitvoering afhankelijk van mogelijkheden herontwikkeling Bibliotheek Zuilen.	Financiering vanuit optimalisatie grond-exploitatie en ontwikkeling (woning) bouw op perceel.					x	x
Bezien noodzaak en haalbaarheid bibliotheek in Merwedekanaal-zone.	Eerste verkenning met de gemeente.	Geen financiering.	Gemeentelijke financiering noodzakelijk voor de inrichting en exploitatie.	x		x		x	
Realisatie van (kleine) bibliotheekvestiging in Kanaleneiland Noord.		Geen financiering.	Gemeentelijke financiering noodzakelijk voor de inrichting en exploitatie.	x		x	x	x	
Realisatie van (kleine) bibliotheekvestiging in Overvecht Noord.		Geen financiering.	Gemeentelijke financiering noodzakelijk voor de inrichting en exploitatie.	x		x	x	x	

Project	Status	Dekking	Financieringsbron	45 m² per 1000 inwoners werkgebied	Bibliotheek op 10-min reistijd	Eén bibliotheek per 30.000 inwoners	Ongelijk investeren	Bereikbaarheid, zichtbaarheid laagdrempeligheid	Partners/ MFA's
Doelstellingen 2026 – 2035				Doelstellingen					
Uitbreiding aanbod Leidsche Rijn Centrum.		Geen financiering.	Gemeentelijke financiering noodzakelijk.	x					
Realisatie van een Bibliotheek in Oost.		Geen financiering.	Gemeentelijke financiering noodzakelijk voor de inrichting en exploitatie.	x	x	x			x
Uitbreiding naar 2.000 m² van Bibliotheek Kanaleneiland. En verplaatsing naar locatie bij voorzieningen / in de loop.		Geen financiering.	Gemeentelijke financiering noodzakelijk. Exploitatie uit begroting Bibliotheek, eventueel aanvullende basissubsidie.				x	x	
Nieuwe inrichting Bibliotheek De Meern.	Lopende verkenning gemeente voor een kleinschalige gebiedsontwikkeling.	Geen financiering.	Geen financiering. Externe (gemeentelijke) financiering noodzakelijk. Bezien mogelijkheden herontwikkeling gebied door de gemeente.					x	x
Verplaatsing van Bibliotheek Tuinwijk richting De Gaard en omgeving.		Eventueel vervolg financieren vanuit herbestemming/ -ontwikkeling huidige vestiging Tuinwijk.	Aanvullende gemeentelijke financiering nodig afhankelijk van mogelijkheden herontwikkeling vestiging Tuinwijk.		x			x	
Ontwikkeling binnen-terrein Bibliotheek Oog in Al – bij toenemende bezoekersaantallen / ontstaan grote druk op de m².		Geen financiering.	Gemeentelijke financiering nodig.	x					

Project	Status	Dekking	Financieringsbron	45 m² per 1000 inwoners werkgebied	Bibliotheek op 10-min reistijd	Eén bibliotheek per 30.000 inwoners	Ongelijk investeren	Bereikbaarheid, zichtbaarheid laagdrempeligheid	Partners/ MFA's
Doelstellingen 2035 – 2040				Doelstellingen					
Verplaatsing en uitbreiding van Bibliotheek Overvecht: een bibliotheek van minimaal 2.000 m² in het cultuurhart Overvecht Centrum.	Bibliotheek is opgenomen in het Masterplan Overvecht	Herontwikkeling vanuit Masterplan Overvecht. Exploitatie vanuit begroting Bibliotheek Utrecht en aanvullende basissubsidie.	Investering vanuit gemeentelijke financiering. Exploitatie vanuit begroting Bibliotheek eventueel aangevuld met aanvullende basissubsidie.	x		x	x	x	x
Realisatie van twee Bibliotheken in Rijnenburg.	Bibliotheek wordt meegenomen in de Nota van Uitgangspunten Rijnenburg.	Investering vanuit gebiedsontwikkeling Rijnenburg. Exploitatie vanuit aanvullende basissubsidie.	Gemeentelijke financiering noodzakelijk voor de inrichting en exploitatie.	x	x	x		x	x

Financiële paragraaf (prijspeil 2025)

Kosten

De kosten voor bovenstaande doelstellingen moeten nog begroot worden en zijn afhankelijk van specifieke uitwerking en keuzes voor locaties, schaal, omvang, duurzaamheid en stedenbouwkundige wensen. Wel kan de Bibliotheek Utrecht voor een aantal (soorten) investeringen aangeven wat de orde grootte zal zijn:

ZelfBieb

Het realiseren van een ZelfBieb in één vestiging vraagt een incidentele investering van gemiddeld €60.000.

Investering ontwikkeling kleine vestiging (500 m² nvo)

De realisatie van een nieuwe bibliotheek (500 m² nvo) vraagt om een incidentele investering van €1.000.000 tot €1.500.000,- voor de locatie (kosten afhankelijk van installaties en keuzes in de bouw) en gemiddeld om €270.000,- ten behoeve van de aanschaf van de collectie. De Bibliotheek Utrecht gaat hierbij uit van casco oplevering van een geschikte ruimte door de gemeente Utrecht of een marktpartij.

Exploitatie van een nieuwe vestiging (500 m² nvo)

Voor huur, ict, onderhoud, afschrijvingslast van de investering, vervanging collectie, activiteiten en programma, marketing, personeel, etc is een bedrag tussen €650.000 en €1.000.000 per jaar nodig. De hoogte van de kosten is afhankelijk van de omvang van de locatie en de hoeveelheid eigen activiteiten/programmering.

Financiering

De Bibliotheek Utrecht kan een deel van de doelstellingen financieren vanuit de lopende begroting en reserveringen. Voor grotere investeringen is echter externe (project)financiering vanuit de gemeente of het Rijk noodzakelijk. Realisatie van deze doelstellingen is daarom mede afhankelijk van kansen die zich hiervoor de komende jaren voordoen en prioriteiten die de gemeente de komende vijftien jaar hierin wil stellen. Hieronder schetsen wij de verschillende financieringsmogelijkheden:

Begroting Bibliotheek Utrecht

De financiering van de Bibliotheek Utrecht komt uit de meerjarige gemeentelijke basissubsidie, Rijkssubsidie, lidmaatschappen en een brede mix aan andere financieringsbronnen zoals incidentele doelsubsidies, fondsen ten behoeve van projecten, donaties en zaalverhuur. De gemeentelijke subsidie is niet gekoppeld aan (een stijging van) het aantal inwoners. De begroting biedt daarom geen ruimte voor substantiële investeringen of dekking van exploitatiekosten van nieuwe vestigingen.

Reservering investeringsprojecten

Binnen de begroting van de bibliotheek is jaarlijks wel € 350.000,- financiering beschikbaar voor investeringen in vernieuwingen, ICT en kleinschalige inrichtingsprojecten. Met deze middelen kan de bibliotheek kleine investeringen in huisvesting oppakken.

Externe (gemeentelijke) financiering

Voor grote investeringen hebben we aanvullende subsidie van de gemeente nodig, voor zowel de investering als de exploitatie. Dit betreft de herontwikkeling van Lunetten en Overvecht, de realisatie van vestigingen in de nieuwe wijk Rijnenburg en de ontwikkeling van (kleine) vestigingen in Oost, Overvecht en Kanaleneiland. Voor de ontwikkeling van bibliotheekvestigingen in MFA's zet de bibliotheek bovendien in op (gemeentelijke) middelen voor inrichting en groot onderhoud van MFA's.

Vervolg en uitvoeringsagenda in 2026

In deze huisvestingsvisie is op basis van een stedelijke analyse aangegeven op welke manier de Bibliotheek Utrecht nu en in de toekomst een optimaal bereik in de stad kan realiseren, op een manier die aansluit bij de gestelde normen en de behoeften in de verschillende wijken.

[Conclusies doelstellingen huisvestingsvisie 2025-2040](#) laat duidelijk zien dat nog niet voor alle doelstellingen de benodigde financiering beschikbaar is bij de Bibliotheek Utrecht en de gemeente Utrecht. De Bibliotheek Utrecht beseft goed dat het realiseren van de doelstellingen complex is gezien de schaarse ruimte, kostenstijgingen in vastgoed en bouw én de financiële situatie van de gemeente Utrecht.

De uitvoering van deze huisvestingsvisie vraagt om een lange adem. Er is gekozen voor een lange termijn agenda zodat de bibliotheek goed kan inspelen op gebiedsontwikkelingen en kansen. Bij de kansen gaat het onder andere om het aanhaken bij herontwikkelingen / groot onderhoud (koppelkansen) en subsidies vanuit het Rijk. Goed voorbeeld hiervan was de SPUK-subsidie voor lokale bibliotheekvoorzieningen 2023-2024.

Graag werkt de Bibliotheek Utrecht deze visie samen met de verschillende gemeentelijke organisatie-onderdelen (Maatschappelijke Ontwikkeling, Ruimte, VGU en Cultuur) in 2026 uit tot een uitvoeringsagenda. Hierbij komen ook de partners, financiën, sturing / risico's en monitoring aan de orde.

Bijlagen

Bijlage 1

Gesprekspartners

- Manager vastgoedopgave, Vastgoedorganisatie, gemeente Utrecht
- Teammanager onderwijsbeleid, Maatschappelijke Ontwikkeling, Onderwijs, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Utrecht Zuid, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Merwedekanaal-Zuidwest, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Sociaal Architecten, Bouwen aan Sociaal, Maatschappelijke Ontwikkeling, gemeente Utrecht
- Opgave adviseur MFA, Vastgoedorganisatie Utrecht, gemeente Utrecht
- Accounthouders Bibliotheek Utrecht, Onderwijs, Maatschappelijke Ontwikkeling, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Leidsche Rijn Centrum, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Bestuursadviseur wethouder Onderwijs, gemeente Utrecht
- Manager strategie en programmering, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Noordoost, Oost en Zuid, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Stedelijk regisseur gebiedsontwikkeling, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht.
- Gebiedscoördinator Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Wijkadviseur Haarzuilens, Oudenrijk, Reijerscop en Rijnenburg, Wijken, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Overvecht, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Directeur Vastgoedorganisatie, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Utrecht West, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Directeur, Maatschappelijke Ontwikkeling, gemeente Utrecht
- Assetmanager, Vastgoedorganisatie, gemeente Utrecht
- Gebiedscoördinator Utrecht West en Noordwest, Ontwikkelorganisatie Ruimte, gemeente Utrecht
- Directeur, Ontwikkelorganisatie Ruimte, Gemeente Utrecht.

Bijlage 2

Belangrijkste bronnen

- Gemeente Utrecht, Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040
- Gemeente Utrecht, Sociale Visie Utrecht 2040
- Gemeente Utrecht, Koersdocument leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen
- Gemeente Utrecht, Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041
- Gemeente Utrecht, Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector
- Gemeente Utrecht, Beleidsnota Vastgoed
- Rijksoverheid en VOB, informatie nieuwe Bibliotheekwet (Wsob)
- Bibliotheekconvenant 2024-2027
- Gemeente Utrecht, Beleidsnota bibliotheek 2024-2034
- Bibliotheek Utrecht, De Bieb deelt de toekomst - Beleidsplan Bibliotheek 2025-2028
- AEF, Herijking huisvesting Bibliotheek Utrecht
- AEF, Ontwikkelscenario's Bibliotheek Utrecht Onderzoek naar de herijking van het vestigingsnetwerk
- Gemeente Amsterdam, Lang leve de Bieb: de eerste Amsterdamse bibliothekenvisie
- Gemeente Amsterdam, Actualisatie Huisvestingsplannen 2023-2027, maatschappelijke voorzieningen
- Bibliotheek Rotterdam, Meerjarenbeleidsplan 2025-2028
- Gemeente Den Haag, Integraal Huisvestingsplan Cultuur en Bibliotheek
- Gemeente Den Haag, Update visie op wijkbibliotheken – altijd een bibliotheek in de buurt
- Gemeente Utrecht, Omgevingsvisie Overvecht
- Gemeente Utrecht, Omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk
- Gemeente Utrecht, Plan Centrum Vleuterweide
- Gemeente Utrecht, Adviesrapport locatie jongerencultuurhuis Vleuten-De Meern
- Gemeente Utrecht, raadsbrief Diverse ontwikkelingen Vleuten: Hindersteinlocatie, Kloosterweide, De Tol
- Gemeente Utrecht, Utrecht Monitor
- Utrecht Monitor special 2025: Scheidslijnen in Utrecht
- Gemeente Utrecht, website bouwprojecten en stedelijke ontwikkeling

